

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ПУЛЮЯ**

Крушельницький Микола Романович

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ
ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ
ГУСЯТИНСЬКОГО КОЛЕДЖУ ТНТУ ІМ. І. ПУЛЮЯ)**

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

**Автореферат
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр»**

Тернопіль - 2019

Дипломною роботою за ОКР «Магістр» є рукопис.

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку та аудиту Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя, м. Тернопіль

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Синькевич Надія Іванівна,
Тернопільський національний технічний
університет ім. І. Пулюя

Рецензент: кандидат технічних наук, доцент
Дмитрів Дмитро Володимирович
Тернопільський національний технічний
університет ім. І. Пулюя

Завідувач кафедри
бухгалтерського обліку та аудиту

к.е.н., проф. Білоус О.С.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. У період проведення економічних перетворень які відбуваються у країні питання фінансової звітності та аналізу у бюджетних установах, як суб'єкта господарської діяльності завжди є актуальним в силу специфіки їх діяльності, а також постійного реформування та уточнення нормативно-правових актів.

Особливістю діяльності бюджетних установ є те, що метою їх діяльності не є одержання оподаткованого прибутку, хоча напрямки їх діяльності є різноманітними, всі вони поєднані основним принципом, що організація їх роботи забезпечується завдяки фінансуванню з державного чи місцевого бюджетів. Проте у окремих випадках у діяльності бюджетної установи є місце поєднання джерел доходів, зокрема, як бюджетного фінансування, так і власної господарської діяльності тому, організація та ведення бухгалтерського обліку у бюджетних установах, а також складання фінансової звітності має свої особливості не притаманні звичайним суб'єктам господарювання.

Такі особливості визначаються тим, що в бюджетній установі необхідно не тільки вести бухгалтерський облік, а й здійснювати постійний контроль за витрачанням отриманих бюджетних асигнувань, а також власними надходженнями та їх використанням, погашенням дебіторської та кредиторської заборгованості відповідно до вимог встановлених Бюджетним кодексом, інструкціями Державної казначейської служби України, профільного Міністерства та у порядку затвердженого кошторису установи.

Особливістю функціонування неприбуткових організацій в Україні та їх обліково-інформаційного забезпечення є реформування обліку суб'єктів державного сектору, пов'язане із реформуванням бухгалтерського обліку у бюджетних установах та уведенням у дію НП(С)БОДС з 1 січня 2017 року, що вказує на потребу проведення комплексного вивчення їх діяльності.

Для обліку бюджетних установ законодавцем визначена окрема методична база, яка регулюється окремими законодавчими та підзаконними актами. Так, бюджетні установи здійснюють свою діяльність за кошторисами доходів та витрат, виконання яких відображається за окремим планом рахунків.

Для них розроблені окремі Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, тобто ведення бухгалтерського обліку кардинально відрізняється від господарського.

На сьогоднішній день бухгалтерський облік та аналіз доходів, видатків та фінансових результатів діяльності бюджетної установи є необхідною складовою ефективного управління суб'єктом державного сектору.

Проблемам організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, визначення шляхів його вдосконалення присвоєно ряд наукових праць, які розглядаються вченими як на теоретичному так і на практичному рівні. Проблематику із різних точок зору присвячені роботи А. Поддєрьогіна, М. Білика, К. Ізмайлова, О. Кононенка, Н. Верхоглядової, Н. Шморгун, Т. Боголіб, С. Салиги, Н. Нестеренка, Ю. Цал-Цалко, С. Свірко, С. Жукевич та

інші. Проте, на нашу думку, питання ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності на сьогоднішній час, враховуючи економічні тенденції у країні та постійного реформування системи освіти не одержало достатнього висвітлення.

Зважаючи на ситуацію, яка складається у нашій державі питання ефективного використання ресурсів, у тому числі і грошових, через призму бухгалтерського обліку, як джерела інформації та методу контролю за їх витрачанням.

Мета і завдання дослідження. Вивчення оцінки обліково-інформаційного забезпечення діяльності бюджетної установи та етапи здійснення аналізу діяльності у бюджетній установі для прийняття ефективних управлінських рішень щодо економії наявних матеріальних та фінансових ресурсів.

Відповідно до мети у роботі визначено ряд завдань, які спрямовані на її досягнення:

- вивчити особливості діяльності бюджетних установ в умовах проведення економічних реформ та визначити їх вплив на побудову бухгалтерського обліку;
- критично оцінити нормативно-правове забезпечення із ведення бухгалтерського обліку та порядку складання фінансової звітності у бюджетних установах;
- вивчити практичне застосування порядку складання фінансової звітності;
- вивчити порядок обслуговування даними бухгалтерського обліку установи загалом та надання оперативної інформації керівнику установи;
- дослідити теоретико-методологічні аспекти обліку бюджетних установ на стадіях аналітичного та синтетичного узагальнення інформації;
- вивчити організацію здійснення аудиту у бюджетних установах.

Об'єктом дослідження є господарські операції із ведення бухгалтерського обліку та у подальшому відображення їх у фінансовій та іншій звітності Гусятинського коледжу ТНТУ ім. І. Пулюя.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методичних положення із обліку, аудиту та аналізу операцій бухгалтерського обліку та відображення їх безпосередньо у фінансовій звітності Гусятинського коледжу ТНТУ ім. І. Пулюя.

Методи дослідження. У процесі роботи використовувалися такі методи дослідження: системного аналізу, методи причинно-наслідкового аналізу, табличний та графічний методи, динамічні ряди; метод економічного аналізу (при оцінці динаміки та структури балансу; метод групувань; різноманітні прийоми статистичних методів, зокрема порівняння – при зіставленні фактичних даних за відповідні періоди; методи аналізу та синтезу.

В якості методологічної основи дослідження використовувалися теоретичні положення економічної науки, численні праці українських та зарубіжних учених з питань обліку та аудиту, закони України та інші

нормативно-правові акти.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони формують підґрунтя для дослідження і практичного розв'язання проблем удосконалення обліку, аналізу й аудиту та ефективності його використання з урахуванням вітчизняних вимог стандартів та з використання сучасних інформаційних технологій.

Обсяг і структура роботи. Робота складається із вступу, шести розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел, містить рисунки та таблиці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено мету, основні завдання дослідження, теоретичне і практичне значення отриманих наукових результатів.

У **розділі 1 «Теоретичні засади побудови бухгалтерського обліку»** досліджено теоретико-методичні особливості бухгалтерського обліку та його завдання у бюджетних установах, а також розкрито принципи фінансування бюджетних установ.

У **розділі 2 «Концептуальні основи складання бухгалтерської звітності підприємства»** висвітлено проблеми обліку активів установи. Обґрунтовано методику обліку оплати праці у досліджуваній установі.

У **розділі 3 «Інформаційне забезпечення аналізу та аудиту виробничого процесу у Гусятинському коледжі ТНТУ ІМ. І. Пулюя»** розглянуто мету, завдання та етапи проведення аналізу показників діяльності установи. Розкрито систему аудиту в Україні, організацію внутрішнього аудиту в бюджетних установах та методику проведення контролю; на основі аналізу чинних положень контролю доходів та видатків освітніх закладів запропоновано шляхи їх удосконалення.

У **розділі 4 «Аналіз надходження і витрачання коштів у бюджетній установі»** досліджено динаміку кадрового потенціалу установи, проведено аналіз забезпеченості установи кадрами та організації праці, вивчено зміни фонду заробітної плати та розрахунків з персоналом.

У **розділі 5 «Аналіз фінансового стану та показників діяльності»** В процесі аналізу враховано особливості складу і структури видатків. Здійснено оцінку результатів діяльності бюджетної установи

У **розділі 6 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»** вивчено організацію охорони праці в установі, розглянуто методику планування та фінансування робіт з охорони праці. Проведено оцінку стану охорони праці, а також можливих матеріальних втрат, застосування механізму фінансування заходів щодо попередження і ліквідації наслідків НС.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В ході вивчення теоретичних засад обліку фінансової звітності слід розуміти, що під формою бухгалтерського обліку розуміється поєднання побудови й взаємозв'язку даних у пені регістри, а також порядок групування і способи реєстрації облікової інформації.

Побудова облікового процесу, що повністю задовольняє потреби керівництва підприємства та зовнішніх користувачів інформацією, неможлива без його раціональної організації. Під організацією бухгалтерського обліку розуміється система умов та елементів облікового процесу, включаючи первинний облік і складові операцій (первинну облікову документацію й документообіг), форми організації обліково-обчислювальних робіт, обсяг і зміст звітності - систему, що ґрунтується на властивих фінансовому обліку правилах.

Метою обліку і складання звітності є надання повної та неупередженої інформації для прийняття рішень користувачами на основі даних про фінансове становище установи та результатів її діяльності.

Бюджетні установи зобов'язанні вести діяльність виключно в межах бюджетних асигнувань, які затверджені кошторисами і передбаченими планами асигнувань, із дотриманням фінансово-бюджетної дисципліни, а також максимальної економії наявних ресурсів.

Бюджетні установи є платниками загальнодержавних податків і зборів до бюджетів усіх рівнів та загальнодержавних страхових фондів.

Установи складають «Баланс» типової форми № 1-дс, у якому відображаються результати проведених протягом періоду операцій за коштами загального фонду та спецфонду, за усіма передбаченими програмами. Звітні дані мають бути достовірними, об'єктивними, реальними.

Під власним капіталом установи розуміють власні джерела утворення господарських засобів, які забезпечують безперервну діяльність установи, тобто це величина власного капіталу та є сумою вартісного вираження внесеного капіталу і фінансових результатів та переоцінок.

Форми звітності та пояснювальні записки обов'язково підписуються керівниками і головними бухгалтерами без яких звіти вважаються недійсними.

Основним документом, для бюджетних установ, який визначає обсяг надходження, використання коштів є кошторис, тобто документ, який підтверджує повноваження на отримання фінансування і здійснення витрат, а також визначає обсяг і основні напрямки витрачання коштів для виконання своїх функцій.

Установам виділяється фінансування тільки за наявності затверджених кошторисів, планів асигнувань загального та спеціального фонду, а вищим навчальним закладам та науковим установам за наявності планів використання бюджетних коштів у розрізі місячних планів їх використання.

Аналіз фінансової звітності це взаємозок різноманітних показників діяльності, які показують об'єктивний фінансовий стан установи, її фінансових результатів, а також відображають рух грошових потоків.

Коефіцієнти прибутковості дозволяють вимірювати прибуток відносно обсягу продаж. Коефіцієнти прибутковості дають змогу підприємству оцінити прибутковість порівняно з прибутковістю конкурентів та інших підприємств.

Ефективність діяльності аудиторів під час проведення перевірки фінансової звітності Гусятинського коледжу ТНТУ ім. І.Пулноя залежить від заходів, які забезпечують ефективне використання робочої сили.

Внутрішня слабкість української фінансової і бюджетної системи, корупція, неефективність систем контролю і відсутність координації між державними органами на всіх рівнях створюють серйозні проблеми у діяльності установ і підприємств державного сектору України. Тому створення єдиної системи державного моніторингу стану національної економіки та фінансової системи, що відповідають світовим аналогам, є однією з основних передумов подолання кризових явищ в економіці та запорукою її подальшого сталого і передбачуваного розвитку.

Вважаємо, що застосування бюджетними установами інструмента внутрішнього аудиту посилить безперервний моніторинг стану державних фінансів і оцінки ризиків; прискорить інтеграцію державного сектору України до світової системи внутрішнього аудиту; наблизить національне законодавство у цій галузі до міжнародних зразків.

При проведенні аналізу даних викладених у таблицях можна зробити узагальнюючий висновок, що кошти які виділяються з бюджету для функціонування установи, у повній мірі забезпечують її діяльність, і лише у 2017 році установу було профінансовано у повній мірі, але профінансована частина у сумі 151366 гривень установою не освоєна. Одночасно із цим видно, що установа фінансується не планомірно, тобто у 2016 і 2018 роках фінансування було більше у середньому на 1,0 млн.грн. більше ніж у 2017 році. Як видно найбільшу питому вагу у витратах становлять витрати на оплату праці, близько 75 відсотків без урахування нараховано на фонд оплати праці.

Слід зауважити, що установою фактично не закладено видатків на здійснення досліджень, що показує відсутність розвитку наукового спрямування. Недостатньо виділяється коштів на оновлення матеріально-технічної бази коледжу, протягом аналізованого періоду лише 50,0тис.грн. виділено у 2017 році, що недостатність уваги до навчального процесу.

Проаналізувавши наведені дані можна зробити висновки, що завдяки коштам які надходили до спеціального фонду покриваються витрати установи не передбачені у загальному фонді. Протягом 2017-2018 років грошових коштів по спеціальному фонду надходило більше ніж заплановано, планувалося, що є позитивним. Проте варто зазначити, що у аналізованому періоді значна частина коштів по спеціальному фонду надходить не від виконання установою своєї статутної діяльності, а від надання інших послуг. Таке співвідношення надходжень від послуг, які надаються установою на наш погляд є недоречним

так, як у відсотковому значенні вони складають близько 50 відсотків надходжень по спеціальному фонду та близько 75 відсотків від надходжень від статутної діяльності.

За проведеним аналізом активів балансу, видно, що валюта балансу протягом аналізованого періоду має позитивну тенденцію до зростання, із 943682,0 гривень зросла за два роки до 1467242,0 гривень або 55,4 відсотка у порівнянні до 2016 року. Середня зміна величина за рік становить більше ніж 20 відсотків. Як видно із наведених даних тенденцію до зростання мають не фінансові активи, зокрема: основні засоби установи, і у 2016-2017 роках цей показник становив 12,7 відсотка, а у 2017-2018 роках 7,0 відсотка, і хоча за вказані періоди є його зниження на 5,7 відсотка, загальна тенденція є позитивною і говорито про оновлення фонду основних засобів або проведені у них вкладення.

Проведений аналі структури активів балансу дає нам всі підстави вважати, що керівництвом навчального закладу приймаються правильні управлінські рішення щодо ефективного функціонування навчального закладу.

Коефіцієнт зношення основних засобів показує, що основні засоби установи зношені більш ніж на 60 відсотків. Проте, розглядаючи динаміку коефіцієнта у часовому періоді із 2016 по 2018 роки простежується його позитивна тенденція до оновлення складу основних засобів, зокрема із 0,65 до 0,61.

Проведеним аналізом визначено, що найбільшу питому вагу у структурі активів балансу займають основні засоби, вартість яких протягом аналізованого періоду коливається від 76,2 до 68 відсотка. Показник відображає те, що у 2018 році вартість активів знизилася порівнянні до 2016 року на 8,2 відсотка, а до 2017 року 11,6 відсотка, що пов'язано із не зменшенням вартості нефінансових активів, а збільшенням частки фінансових активах установи у загальних активах. Збільшення фінансових активів відбулось за рахунок зростання залишку грошових коштів у порівнянні до 2016 року на 8,1 відсотка та до 2017 року 11,1 відсотка.

Як видно із проведеного аналізу зростання підсумку балансу за пасивами пов'язане із наявністю в установі даних про отримання доходів майбутніх періодів, які заплановано отримати у наступному звітному періоді у сумі 430624 гривні. Такий підхід керівництва до організації роботи свідчить про правильний менеджмент і розвиток установи.

Структура пасивів відображає, що за підсумками 2018 року 29,3 відсотка балансу пасиву мають місце доходи майбутніх періодів, що дає змогу зробити висновок про перспективу розвитку установи у майбутньому.

У нашому випадку, зазначені дані показують, що протягом 2016 року фінансування коледжу здійснено у повному обсязі, а у наступних періодах установа недофінансована більш як на 1,0 млн.гривень щороку, тобто в установі з'явився дефіцит коштів.

Недофінансування коштів із бюджету установою перекривається за рахунок надходження коштів по спеціальному фонду від надання послуг за основною діяльністю та інших господарських послуг.

АНОТАЦІЯ

Крушельницький М. Р. Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу формування звітності бюджетної установи (на прикладі Гусятинського коледжу ТНТУ ім. І. Пулюя). – Рукопис.

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет ім. І.Пулюя – Тернопіль, 2019.

Робота містить теоретичне обґрунтування застосування бухгалтерського обліку в бюджетних установах, вивчення його методичних прийомів і формування звітності.

Досліджено актуальні теоретичні та практичні аспекти використання звітної інформації та визначено тенденції його розвитку, узагальнення поглядів вітчизняних та зарубіжних вчених. В основу теоретичних і методичних досліджень покладено загальнонаукові методи і прийоми, серед яких аналіз, синтез, узагальнення, моделювання, порівняння, групування. Застосовуються окремі методичні прийоми статистики й економічного аналізу.

Основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, практиків з проблем застосування обліку; законодавчо-нормативні акти з питань ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах.

В результаті досліджень проаналізовано та уточнено структуру фінансової звітності. Розкрито організаційний механізм діяльності досліджуваної бюджетної установи, здійснено аналіз виконання кошторисних призначень, вивчено порядок складання фінансової звітності бюджетною установою.

Ключові слова: бухгалтерський облік, бюджетні установи, система управління, бухгалтерська та фінансова звітність, кошторис, внутрішньогосподарський контроль, аналіз, охорона праці.

ANNOTATION

Krushelnytskyi M.R. Information and analytical support of the process of forming the reporting of a budgetary institution (on the example of Husyatyn College of the I. Puluj TNTU). - Manuscript.

Specialty 071 - Accounting and Taxation. - Ternopil National Technical University. I.Pulya - Ternopil, 2019.

The work contains a theoretical justification for the use of accounting in budgetary institutions, the study of its methodological techniques and the formation of reporting.

Actual theoretical and practical aspects of the use of reporting information are investigated and trends of its development, generalization of views of domestic and foreign scientists are determined. The basis of theoretical and methodological research is based on scientific methods and techniques, including analysis, synthesis, generalization, modeling, comparison, grouping. Some methodological techniques of statistics and economic analysis are applied.

The basis of the research is the scientific works of domestic and foreign scientists, practitioners on the problems of accounting; legislative and regulatory acts on accounting in budgetary institutions.

The research has analyzed and refined the structure of the financial statements. The organizational mechanism of the activity of the investigated budgetary institution is revealed, the analysis of the implementation of the budget assignments is carried out, the procedure of preparation of the financial statements by the budgetary institution is studied.

Keywords: accounting, budgetary institutions, management system, accounting and financial statements, estimates, internal control, analysis, labor protection.

